

**ALEKSANDR FAYNBERG IJODIDA INSON RUHIYATI VA
MA'NAVIY KAMOLOT MASALALARI**

Adhamova Mohlaroy Nodirbek qizi

Ilmiy rahbar: Bobojonova Z.R

mohlaroyadhamova29@gmail.com

O'zbekiston Davlat Jahon Tillari

Ingliz tili filologiyasi fakulteti talabasi

Toshkent, O'zbekiston

Annotatsiya. Ushbu maqolada o'zbek adabiyotida alohida o'rin tutgan shoir Aleksandr Faynberg ijodida inson ruhiyati, ichki kechinmalar va ma'naviy kamolot masalalari ilmiy tahlil qilinadi. Shoirning lirik qahramoni ruhiy izlanish, o'zlikni anglash va hayot mazmunini izlash jarayonida namoyon bo'ladi. Maqolada Faynbergning qisqa she'riy misralari asosida uning badiiy uslubi va ma'naviy tamoyillari yoritiladi.

Kalit so'zlar: she'riyat, ruhiy uyg'onish, ichki dunyo, falsafiy tafakkur, millatlararo do'stlik, insonparvarlik, ma'naviy tarbiya, umuminsoniy qadriyatlar

Annotation. This article provides a scholarly analysis of the themes of human psychology, inner experiences, and spiritual maturity in the works of Aleksandr Faynberg, a poet who holds a special place in Uzbek literature. The poet's lyrical persona is revealed through processes of spiritual search, self-realisation, and the quest for life's meaning. Based on Faynberg's concise poetic lines, the article examines his artistic style and spiritual principles.

Keywords: poetry, spiritual awakening, inner world, philosophical reflection, interethnic friendship, humanism, spiritual education, universal values

KIRISH

She'riyat inson qalbini o'zining jozibasi bilan sehrlovchi o'zgacha narsadir. Shunday shoirlar bor, lekin she'riyat sehridan foydalana olmaydi. Yana shunday shoirlar ham borki, ular o'z she'rlarida she'riyatning jamiki jozibalarini aks ettiradilar. Huddi shunday shoirlardan biri — Aleksandr Faynberg O'zbekiston adabiy hayotida o'z o'rniga ega bo'lgan, shoirlar orasida alohida e'tiborga loyiq ijodkor hisoblanadi. U nafaqat iste'dodli shoir, balki yuksak insonparvarlik va adolat g'oyalarini ilgari surgan ziyolilardan biridir. Uning asarlarida millatlararo do'stlik, inson qadri, mehr-oqibat, bag'rikenglik kabi g'oyalar chuqur ifodasini topgan hamda inson ruhiy olami, ma'naviy poklanish va falsafiy tafakkur markaziy o'rinni egallaydi. Faynbergning she'rlari o'z zamonasining murakkab ijtimoiy jarayonlariga javob sifatida yaratilgan bo'lib, unda insonni hurmat qilish, erkinlikni qadrlash, tinchlikni asrash kabi umuminsoniy qadriyatlar markaziy o'rinda turadi.

Bugungi globallashuv davrida yoshlarning ma'naviy tarbiyasi va ruhiy dunyosiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar ko'payib bormoqda. Shunday sharoitda Faynbergning ruhiy poklik, ichki uyg'onish va ma'naviy barkamollikka yo'naltirilgan asarlarini o'rganish ayniqsa dolzarbdir. Ushbu maqolaning maqsadi — shoir poeziyasida inson ruhiyati va ma'naviy kamolotning badiiy ifodasi, uning mazmuniy-falsafiy qatlamlarini ilmiy nuqtai nazardan tahlil qilishdir.

MUHOKAMA

Adabiyotshunoslikda ma'naviy kamolot insonning ichki rivoji, ruhiy uyg'onishi, o'zini anglashiga doir jarayon sifatida talqin qilinadi. Faynberg

she'riyatida mazkur jarayon poetik obrazlar va falsafiy mushohada orqali ifodalanadi. Shoirning fikrlarida ruhiy yuksalish ko'pincha "yorug'lik", "yo'l", "sokinlik" ramzlari orqali talqin qilinadi. Masalan, bir she'rida shunday deydi:

“Yo'l uzun emas — yurakni tinglay olsang kifoya.”

Aleksandr Faynbergning lirik qahramoni ko'pincha o'z qalbi bilan suhbatlashadi, o'zini izlaydi va hayotning ma'nosini mushohada qiladi. Shoirning ijodida bu ichki izlanishlar markaziy o'rin tutadi, chunki u inson ruhining noaniqligi, ichki qarama-qarshiliklari va o'zini anglash jarayonini chuqur tasvirlaydi. Faynbergning she'riyati ko'pincha introspektiv, ya'ni o'zini tahlil qiluvchi va o'z ichki dunyosiga chuqur kirib boruvchi xarakterga ega.

Shoirning quyidagi misrasi insonning ichki kechinmalarini ifodalash uchun juda xarakterlidir:

“Ba'zan jimlikning o'zi — eng baland hayqiriqdir.”

Ushbu satr qahramonning ichki ziddiyatlarini, ruhiy bosimini va yolg'iz o'zini tinglash zaruratini ifodalaydi. Jimlik orqali ifodalangan ichki hayqiriq, aslida insonning o'z ichki ovozini eshitish va uni anglash jarayoni bilan bog'liq. Bu misra, shuningdek, o'zini izlash va ruhiy barqarorlikka intilish bilan bog'liq falsafiy tafakkurni ham o'quvchiga yetkazadi.

Faynberg she'rlarida uchraydigan ruhiy holatlar quyidagicha xarakterlanadi:

• *Izlanish va o'zini topishga intilish:* qahramon doimo o'z ichki dunyosini tahlil qiladi, o'zini va hayot ma'nosini anglashga harakat qiladi.

ilmiy –amaliy anjuman

• *Umidsizlikdan umidga o'tish:* ruhiy tushkunlik va noaniqlik paytida ham inson o'z yo'lini topishga, yangi imkoniyatlarni qidirishga intiladi.

• *Ruhiy kurash:* qahramon o'z ichki qarama-qarshiliklari bilan yuzlashadi, ichki kurash orqali o'zini anglashga harakat qiladi.

• *Ichki sukut va mulohaza:* qisqa misralar va jimlik orqali tasvirlangan ichki fikrlar o'quvchiga chuqur mulohaza qilish imkonini beradi.

• *Yolg'izlikning falsafiy qabul qilinishi:* yolg'izlik Faynberg lirik qahramoni uchun jazavaga emas, balki o'zini anglash va ichki tinchlikka erishish vositasiga aylanadi.

Shoirning ruhiy tasvirlaridagi ohangdorlik juda kuchli: qisqa, ixcham misralar chuqur ma'no yuklaydi, o'quvchini o'z ichki dunyosini o'rganishga, hayot va inson tabiatini mulohaza qilishga undaydi. Shu bois Faynbergning she'riyati nafaqat hissiy, balki falsafiy jihatdan ham o'quvchini o'zaro dialogga chorlaydi, inson ruhining noaniqligi va murakkabligini tasvirlaydi.

Bundan tashqari, Faynbergning ma'naviy qarashlarida inson faqat o'z ichki dunyosi bilan cheklanmaydi, balki boshqalar bilan bo'lgan munosabatlari orqali ham yetiladi. Shoirning she'rlarida mehr, hurmat va mas'uliyat kabi insoniy fazilatlar doimiy ravishda ko'tarilgan bo'lib, ular shaxsning ruhiy yuksalishida muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, Aleksandr Faynbergning she'riyati inson ruhiyati va ma'naviy kamolotning badiiy ifodasini chuqur yoritadi. Uning lirik qahramonlari o'zini izlaydi, ichki dunyosini tahlil qiladi va hayot ma'nosini mushohada qiladi. Faynbergning poetik obrazlari – yorug'lik, yo'l, sukut va ko'ngil ovozi – ruhiy uyg'onish va ichki barqarorlik timsoli hisoblanadi. Shoirning ijodi mehr, bag'rikenglik va inson qadriyatlariga e'tibor qaratadi.

Shu jihatlar uni o‘z zamonasining murakkab ijtimoiy jarayonlarini anglay olgan va yosh avlodning ma’naviy tarbiyasiga hissa qo‘shadigan ijodkor sifatida namoyon etadi.

ADABIYOTLAR

1. Smirnova, L. (2015) *XX asr rus she’riyati va inson ruhiyati*. Moskva: Fan nashriyoti.
2. Faynberg A. Tanlangan asarlar. — Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot, 2005.
3. Faynberg.uz (n.d.) *Aleksandr Faynberg ijodi*. Available at: <https://www.faynberg.uz>
4. Ivanov, P. (2010) *Rus adabiyotida ma’naviy olam*. Moskva: Adabiyot nashriyoti.
5. Literature.uz (n.d.) *Adabiyot portali*. Available at: <https://www.literature.uz>